

Herstellende landbouw

Herstellende-landbouw-systemen kunnen meer menselijk voedsel produceren per hectare dan nu met maïs gebeurt. Herstellende landbouw creëert de vruchtbare toplaag van de bodem, ze laat de biodiversiteit toenemen, ze zuivert het grondwater en het oppervlaktewater, ze voorkomt afstroming en erosie, ze kan bronnen doen terugkeren, een habitat bieden aan wilde bestuivers, de behoefte aan externe inputs reduceren, koolstof uit de atmosfeer halen, ze levert per hectare meer op dan maïs en je hoeft het geheel nooit meer opnieuw aan te planten. Dat klinkt voor mij als permanente agricultuur.

Als we meer en meer permanente agricultuur toepassen, dan nemen we de verantwoordelijkheid voor het laten groeien van de gezondheid en overvloed van de habitat die onze gehele planeet is. Terwijl we de gezondheid en de productiviteit laten groeien van de ecosystemen die ons dragen, helpen we met alles (van voedsel tot inspiratie) aan het totstandbrengen van een nieuwe maatschappelijke orde. Eentje die is gebaseerd op het creëren van overvloed en ecologische groei. En niet op de *dog-eat-dog*-patronen in onze beschaving die worden voortgebracht door schaarste, angst en de winning van hulpbronnen.

Permacultuur

Voor mij was permacultuur precies dat: een samensmelting van natuur, traditie en wetenschappelijke kennis om een menselijke maatschappij te maken die ecologisch en sociaal deugt. Met permacultuur kunnen we onze eigen leefomgevingen ontwerpen volgens patronen uit de natuur zelf. De levendige overvloed die onze grootouders en overgrootouders nog hebben gekend, kunnen we herscheppen. Met behulp van permacultuur-ontwerpprincipes kunnen we levende systemen maken die, in de woorden van Bill Mollison zelf, 'ecologisch duurzaam zijn en economisch winstgevend'. Net als J. Russell Smith doen we dat met meerjarige voedselgewassen, waarbij we sterk leunen op langlevende houtige

gewassen – zoals de kastanjegaarden op Corsica. Net zoals Masanobu Fukuoka richten we ons op de natuur voor onze patronen en richtlijnen, omdat natuurlijke levende systemen zich als productiesystemen het beste hebben bewezen.

Natuurlijke ecosystemen gedijen al miljoenen en miljoenen jaren op de planeet Aarde, ook door tientallen glaciële perioden en opwarmingsperiodes heen. Ze functioneren en ze brengen leven voort sinds ze zijn ontstaan, en dat doen ze zonder input van fossiele brandstoffen, zonder gebruik van fungiciden, pesticiden en herbiciden. Het door tektoniek bloot komende gesteente, het grind dat rivieren afzetten en vulkanische brokstukken hebben ze omgevormd tot rijke, grasgroene ecosystemen met een toplaag die mettertijd dikker wordt. Op lange termijn hebben natuurlijke processen steeds geleid tot grotere soortenrijkdom en optimale bevolkingsdichtheid.

Briljant

Misschien moeten we er eens bij stilstaan waarom er boerderijen zijn. Waarom is de landbouw er? Die is er toch zodat mensen kunnen eten, opdat ze gezond zijn en weldoorvoed? Dan is het zinnig, nietwaar, dat we een landbouwsysteem ontwerpen dat dat ook doet, in plaats van een systeem waarin grote boeren tegen kleine boeren vechten en er wetgeving wordt doorgevoerd vanuit grootbedrijf-hiërarchieën die alle productiemodellen illegaal maakt behalve degene die zij economisch aansturen. Dan is het zinnig, nietwaar, dat wij als beschaafde mensen (of zelfs als onbeschaafde mensen) besluiten dat we samen gaan uitpuzzelen hoe we voldoende hoeveelheden van het voedzaamste eten kunnen verbouwen in ecologische systemen die op de lange termijn duurzaam zijn. Laten we onze aandacht richten op hoe briljant en innovatief onze jongvolwassenen zijn in het ontdekken van de optimale systemen. We moeten immers allemaal eten.

Middenin de ommekeer

De rode draad van dit boek is het feit dat geen enkel systeem het lang uithoudt als het in de kern een systeem is van vernietiging en onttrekking. De huidige wereldeconomie wordt gevoed door een systeem van eenjarige landbouw. Voor eenjarige landbouw is het noodzakelijk ecosystemen te verwoesten om er tarwe te planten, of rijst, of maïs, of soja, of kikkererwten... Deze weg van overspecialisatie, oogkleppen en kortetermijndenken is altijd uitgelopen op de ineenstorting van de betreffende maatschappij. Het teloorgaan van de vruchtbare toplaag van de aarde zorgt voor steeds slechtere kwaliteit voeding voor een bevolking die in een steeds complexere maatschappij leeft. Een maatschappij die meer energie nodig heeft om haar te laten draaien dan ze wint uit de praktijk. De resultaten van de leerlingen op school gaan omlaag? Meer mensen met obesitas en diabetes? Het zijn geen problemen die worden veroorzaakt door 'links' of door 'rechts'. Het zijn problemen die worden veroorzaakt door overspecialisatie, door reusachtigheid, door een uit de hand gelopen complexiteit van de maatschappij. Deze problemen worden gevoed door de lege calorieën uit de zaden van eenjarige grassen, verbouwd in steeds giftigere en onvruchtbaardere aarde.

Maar het is allemaal van voorbijgaande aard. Het leven op aarde begint aan de ommekeer. Eenjarige onkruiden -- wat ze gewassen noemen -- zullen plaatsmaken voor meerjarige grassen. Begraasd door een menigte aan levensvormen.

Zonminnende struiken en noten- en fruitdragende bomen komen met miljoenen tegelijk het podium op. Klimmende en rankende planten met trossen fruit hijsen zich aan de jonge boompjes omhoog om het puin van de vergleden eeuw te overwoekeren. Successie is niet te stoppen. Dat weet je dankzij het 'onkruid' in je tuin: je kúnt het niet tegenhouden.

Ik zie dat we de afslag al hebben genomen. De oude wereld is voorbij. De nieuwe, weelderige, levende planeet wordt geboren. Dat weet ik omdat dit kleine muisje, ik... bomen plant. Jij doet toch ook mee?

Het begint allemaal bij jou.